

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про племінну справу у тваринництві

(Відомості Верховної Ради (ВВР), 1994, N 2, ст. 7)

(Вводиться в дію Постановою ВР
N 3773-XII (3773-12) від 23.12.93, ВВР, 1994, N 2, ст. 8)

(В редакції Закону
N 1328-XIV (1328-14) від 21.12.99, ВВР, 2000, N 6-7, ст.37)

(Із змінами, внесеними згідно із Законом
N 546-IV (546-15) від 20.02.2003, ВВР, 2003, N 23, ст.145)

Цей Закон визначає загальні правові, економічні та організаційні основи племінної справи у тваринництві, спрямовані на поліпшення племінних і продуктивних якостей тварин, підвищення економічної ефективності та конкурентоспроможності галузі.

Розділ I

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Визначення термінів

У цьому Законі наведені нижче терміни вживаються в такому значенні:

племінна справа - система зоотехнічних, селекційних та організаційно-господарських заходів, спрямованих на поліпшення племінних і продуктивних якостей тварин;

племінні (генетичні) ресурси - тварини, сперма, ембріони, яйцеклітини, інкубаційні яйця, які мають племінну (генетичну) цінність;

державна реєстрація племінних тварин і племінних стад - внесення даних про племінних тварин і племінні стада, що мають необхідні для реєстрації генетичну якість та рівень продуктивності, відповідно до державних книг племінних тварин і Державного племінного реєстру з метою формування відповідної бази даних про племінні ресурси;

державні книги племінних тварин - інформаційні бази даних про племінних тварин, що відповідають установленим для реєстрації вимогам;

Державний племінний реєстр - інформаційна база даних про племінні стада, що відповідають установленим для реєстрації вимогам;

ідентифікація тварин - їх нумерація, присвоєння кличок, фотографування тощо, що забезпечує можливість формування інформації про кожну тварину зокрема та встановлення відповідності цієї інформації даній тварині;

поліпшувача порода - порода, яка використовується для поліпшення племінних і продуктивних якостей тварин інших порід та виведення нових порід, порідних типів, ліній, родин;

генофондове стадо - чистопородна група тварин, виділена для збереження та відтворення генофонду породи;

племінна тварина - чистопородна або одержана за затвердженою

програмою породного вдосконалення тварина, що має племінну (генетичну) цінність і може використовуватися в селекційному процесі відповідно до діючих загальнодержавних програм селекції;

неплемінна продуктивна тварина - тварина, що не має племінної (генетичної) цінності та використовується для одержання певної продукції;

племінне свідоцтво (сертифікат) - документ встановленої форми про походження, продуктивність, тип та інші якості тварин, сперми, ембріонів, яйцеклітин, складений на основі даних офіційного обліку продуктивності, імуногенетичного контролю та офіційної класифікації (оцінки) за типом;

племінна (генетична) цінність - цінність племінних тварин згідно з даними їх фактично визначеного або передбаченого впливу на якість потомків;

селекційне досягнення - створена в результаті цілеспрямованої творчої діяльності група племінних тварин (порода, порідний тип, лінія, родина тощо), яка має нові високі генетичні ознаки та стійко передає їх потомкам;

племінний облік - визначення та внесення до документів з племінної справи (племінної документації) суб'єктами племінного тваринництва даних про походження, продуктивність, тип та інші якості тварин з метою одержання систематизованих відомостей, необхідних для ведення племінної справи;

офіційний облік продуктивності - облік продуктивності тварин, що ведеться державними контролерами-асистентами та підтверджується відповідними організаціями, які здійснюють дослідження якісних показників одержаної продукції;

офіційна класифікація (оцінка) за типом - оцінка у балах типу тварин, проведена експертами-бонітерами;

генетична експертиза походження - ідентифікація тварин лабораторними методами з метою контролю достовірності їх походження;

статус - певний стан (рівень) ведення селекційно-племінної роботи суб'єктами племінної справи у тваринництві.

Стаття 2. Законодавство України про племінну справу у тваринництві

Законодавство України про племінну справу у тваринництві складається з цього Закону та інших нормативно-правових актів, виданих відповідно до нього.

Стаття 3. Сфера дії Закону

Цей Закон регулює відносини в галузі племінної справи у тваринництві, визначає права та обов'язки власників і споживачів племінних (генетичних) ресурсів, встановлює вимоги до якості та порядку використання цих ресурсів, визначає систему селекції та основи державного контролю за дотриманням законодавства про племінну справу у тваринництві, а також порядок фінансування племінної справи у тваринництві.

Стаття 4. Об'єкти племінної справи у тваринництві

Об'єктами племінної справи у тваринництві є велика рогата худоба, свині, вівці, кози, коні, птиця, риба, бджоли, шовкопряди, хутрові звірі, яких розводять з метою одержання від них певної продукції (далі - тварини).

Стаття 5. Суб'єкти племінної справи у тваринництві

Суб'єктами племінної справи у тваринництві є:
власники племінних (генетичних) ресурсів;
підприємства (об'єднання) з племінної справи, селекційні, селекційно-технологічні та селекційно-гібридні центри, іподроми, станції оцінки племінних тварин;
підприємства, установи, організації, незалежно від форм власності, та фізичні особи – суб'єкти підприємницької діяльності, які надають відповідні послуги та беруть участь у створенні та використанні племінних (генетичних) ресурсів; (Абзац четвертий статті 5 із змінами, внесеними згідно із Законом N 546-IV (546-15) від 20.02.2003)
власники непемінних тварин – споживачі племінних (генетичних) ресурсів та замовники послуг з племінної справи у тваринництві.

Стаття 6. Завдання племінної справи у тваринництві

Завданнями племінної справи у тваринництві є:
створення, збереження, відтворення та раціональне використання племінних (генетичних) ресурсів вищої племінної (генетичної) цінності з метою поліпшення генетичної якості тварин, підвищення економічної ефективності та конкурентоспроможності галузі;
забезпечення функціонування єдиної системи селекції у тваринництві, зокрема ідентифікації племінних тварин, достовірного обліку їх походження і продуктивності, офіційної класифікації (оцінки) за типом, якістю потомків та іншими ознаками, формування інформаційної бази з племінної справи та періодичної публікації в засобах масової інформації аналітичних відомостей з племінної справи та даних комплексної оцінки тварин, стад, типів, порід;
одержання тварин з новими високими генетичними ознаками;
ефективне використання в селекційному процесі найцінніших світових племінних (генетичних) ресурсів поліпшувачих порід;
формування власного експортного потенціалу племінних (генетичних) ресурсів;
збереження генофонду існуючих, локальних і зникаючих вітчизняних порід;
забезпечення генетичного різноманіття;
впровадження у виробництво науково-технічних досягнень з питань генетики і селекції тварин.

Стаття 7. Права та обов'язки суб'єктів племінної справи у тваринництві

Суб'єкти племінної справи у тваринництві мають право:
провадити певні види господарської діяльності у племінній справі в тваринництві відповідно до законодавства; (Абзац другий частини першої статті 7 в редакції Закону N 546-IV (546-15) від 20.02.2003)
використовувати племінні (генетичні) ресурси, що їм належать, на виконання загальнодержавних програм селекції.

Суб'єкти племінної справи у тваринництві (власники племінних (генетичних) ресурсів) зобов'язані:
зарєструватися та отримати в установленому порядку дозвіл на

право використання племінних (генетичних) ресурсів, що їм належать, для поліпшення племінних і продуктивних якостей тварин згідно з загальнодержавними програмами селекції;

ідентифікувати тварин, що їм належать, і вести установлений племінний облік та відповідні племінні документи;

виконувати вимоги щодо реєстрації тварин, ведення офіційного обліку продуктивності та офіційної класифікації (оцінки) за типом, а також проведення генетичної експертизи їх походження;

брати участь у виконанні загальнодержавних програм селекції у тваринництві, забезпечувати згідно з цими програмами придбання, поліпшення, збереження, відтворення та раціональне використання племінних (генетичних) ресурсів;

використовувати для осіменіння та парування маточного поголів'я тільки атестованих у встановленому порядку та допущених до відтворення плідників вищої племінної (генетичної) якості.

Суб'єкти племінної справи у тваринництві (власники неплемінних тварин) зобов'язані:

парувати або осіменяти маточне поголів'я тільки атестованими та допущеними для відтворення плідниками;

ідентифікувати тварин, що їм належать, і вести встановлений племінний облік у повному обсязі.

Розділ II

ОРГАНІЗАЦІЯ ПЛЕМІННОЇ СПРАВИ У ТВАРИННИЦТВІ

Стаття 8. Загальнодержавні програми селекції у тваринництві

Загальнодержавні програми селекції у тваринництві розробляються та здійснюються Кабінетом Міністрів України і затверджуються в установленому законом порядку. Загальнодержавні програми селекції у тваринництві розробляються на період 5-10 років і є обов'язковими для виконання всіма суб'єктами племінної справи у тваринництві.

Стаття 9. Організація племінної справи у тваринництві

Господарська діяльність у племінній справі в тваринництві, пов'язана з виробництвом, зберіганням і реалізацією племінних (генетичних) ресурсів, проведенням генетичної експертизи походження та аномалій тварин, підлягає ліцензуванню відповідно до законодавства. (Частина перша статті 9 в редакції Закону N 546-IV (546-15) від 20.02.2003)

(Частину другу виключено на підставі Закону N 546-IV (546-15) від 20.02.2003)

Суб'єктам племінної справи у тваринництві, які здійснюють свою діяльність у межах прийнятих загальнодержавних програм селекції у тваринництві, спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади, до відання якого віднесені питання сільського господарства, залежно від напрямку їх діяльності та якості племінних (генетичних) ресурсів присвоюється відповідний статус.

Розділ III

ВИМОГИ ДО РОБОТИ З ПЛЕМІННИМИ
(ГЕНЕТИЧНИМИ) РЕСУРСАМИ

Стаття 10. Вимоги до племінних (генетичних) ресурсів

До племінних (генетичних) ресурсів встановлюються такі вимоги:

племінні тварини мають бути ідентифіковані, зареєстровані у документах з племінної справи, дані про них внесені згідно з установленими вимогами до документів офіційного обліку продуктивності та офіційної класифікації (оцінки) за типом, походити від батьків, зареєстрованих у документах з племінної справи;

сперма має бути одержана від племінних атестованих плідників, допущених до використання для відтворення, ідентифікована, заготовлена та оброблена в умовах, передбачених технологічними вимогами, встановленими для цієї продукції, відповідати ветеринарно-санітарним вимогам і правилам, а дані про неї повинні бути внесені до документів з племінної справи;

ембріони, яйцеклітини повинні бути одержані від племінних тварин, ідентифіковані, заготовлені та оброблені в умовах, передбачених технологічними вимогами, встановленими для цієї продукції, відповідати ветеринарно-санітарним вимогам і правилам, а дані про них повинні бути внесені до документів з племінної справи;

плідники мають походити від племінних тварин вищої племінної (генетичної) цінності, оцінюватися за походженням, власною продуктивністю та якістю отриманого від них потомства;

бугаї-плідники, жеребці-плідники та плідники інших видів тварин атестуються та допускаються до відтворення у встановленому порядку.

Відповідність племінних (генетичних) ресурсів установленим вимогам контролюють Головна державна племінна інспекція спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади, до відання якого віднесені питання сільського господарства, та державні племінні інспекції Автономної Республіки Крим, областей та районів.

Стаття 11. Державна реєстрація племінних тварин і племінних стад

Об'єктами державної реєстрації є племінні тварини та племінні стада.

Державна реєстрація племінних тварин здійснюється шляхом внесення відповідних даних про них до державних книг племінних тварин, а племінних стад – до Державного племінного реєстру.

Положення про державні книги племінних тварин і Державний племінний реєстр затверджуються спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади, до відання якого віднесені питання сільського господарства.

Дані державних книг племінних тварин і Державного племінного реєстру є доступними для заінтересованих осіб.

Стаття 12. Експорт та імпорт племінних (генетичних) ресурсів

Експорт та імпорт племінних (генетичних) ресурсів здійснюються у порядку, передбаченому законодавством України, за

умови відповідності племінних (генетичних) ресурсів вимогам, встановленим цим Законом.

Стаття 13. Племінне свідоцтво (сертифікат)

Власники племінних (генетичних) ресурсів зобов'язані мати племінні свідоцтва (сертифікати), які є документальним підтвердженням якості належних їм племінних тварин, сперми, ембріонів, яйцеклітин.

Племінне свідоцтво (сертифікат) є основою для визначення цінності племінних (генетичних) ресурсів і гарантує певний рівень ефективності їх використання при дотриманні споживачем цих ресурсів вимог, встановлених цим Законом.

Зразки племінних свідоцтв (сертифікатів) затверджуються спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади, до відання якого віднесені питання сільського господарства.

Стаття 14. Вимоги до працівників, які виконують спеціальні роботи, пов'язані з племінними (генетичними) ресурсами

Для виконання спеціальних робіт, пов'язаних з веденням офіційного обліку продуктивності тварин, офіційної класифікації (оцінки) за типом, отриманням, ідентифікацією, зберіганням сперми, ембріонів, яйцеклітин, штучним осіменінням маток та трансплантацією ембріонів, залучаються лише атестовані працівники. (Частина перша статті 14 із змінами, внесеними згідно із Законом N 546-IV (546-15) від 20.02.2003)

Умови та порядок атестації таких працівників установлює спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади, до відання якого віднесені питання сільського господарства.

Розділ IV

СИСТЕМА ДЕРЖАВНОЇ ПЛЕМІННОЇ СЛУЖБИ

Стаття 15. Система державної племінної служби

Система державної племінної служби включає: спеціально уповноважений орган виконавчої влади у галузі племінної справи у тваринництві - Головну державну племінну інспекцію (далі - Головдержплемінспекція) спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади, до відання якого віднесені питання сільського господарства, та підпорядковані їй державні племінні інспекції Автономної Республіки Крим, областей та районів.

Стаття 16. Державні органи управління племінною справою у тваринництві

Управління племінною справою у тваринництві здійснює Головдержплемінспекція, яка підпорядковується керівнику спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади, до відання якого віднесені питання сільського господарства. Очолює її Головний державний інспектор з племінної справи у тваринництві, який призначається на посаду керівником спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади, до відання якого віднесені

питання сільського господарства.

Керівництво племінною справою у тваринництві в Автономній Республіці Крим, областях та районах здійснюється відповідними державними племінними інспекціями у тваринництві Автономної Республіки Крим, областей та районів.

Керівники державних племінних інспекцій Автономної Республіки Крим, областей та районів призначаються на посаду безпосередньо керівником спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади, до відання якого віднесені питання сільського господарства, за погодженням відповідно з Радою міністрів Автономної Республіки Крим та місцевими державними адміністраціями.

Стаття 17. Повноваження державних органів управління племінною справою у тваринництві

До повноважень державних органів управління племінною справою у тваринництві належать:

здійснення контролю за дотриманням законодавства про племінну справу у тваринництві;

розроблення концептуальних напрямів розвитку конкурентоспроможного племінного тваринництва;

участь у розробленні загальнодержавних програм селекції у тваринництві, забезпечення реалізації цих програм;

встановлення вимог щодо племінних (генетичних) ресурсів;

реєстрація власників племінних (генетичних) ресурсів;

розроблення пропозицій щодо заходів державного стимулювання племінної справи у тваринництві, в тому числі щодо збереження генофонду локальних та зникаючих порід, що мають селекційну цінність;

організація та забезпечення функціонування єдиної системи селекції;

встановлення показників племінного обліку та форми, згідно з якими ведеться документація з племінної справи племінних (генетичних) ресурсів, неплемінних продуктивних тварин;

розгляд справ про адміністративні правопорушення та накладання адміністративних стягнень за порушення законодавства про племінну справу;

(Абзац одинадцятий статті 17 виключено на підставі Закону N 546-IV (546-15) від 20.02.2003)

розроблення та затвердження технологічних вимог щодо спеціальних робіт з племінної справи;

ведення державних книг племінних тварин та Державного племінного реєстру;

організація проведення перепідготовки фахівців, які виконують роботи з племінної справи;

організація проведення виставок, конкурсів, ярмарків та аукціонів племінних (генетичних) ресурсів.

Розділ V

ДЕРЖАВНИЙ КОНТРОЛЬ У ГАЛУЗІ
ПЛЕМІННОЇ СПРАВИ У ТВАРИННИЦТВІ

Стаття 18. Органи, що здійснюють державний контроль у галузі

плеємної справи у тваринництві

Державний контроль у галузі плеємної справи у тваринництві здійснюється Голодержплеємінспекцією, державними плеємними інспекціями Автономної Республіки Крим, областей та районів, а також іншими спеціально уповноваженими органами виконавчої влади відповідно до їх повноважень.

Стаття 19. Права та обов'язки державних інспекторів з плеємної справи у тваринництві

Державні інспектори з плеємної справи у тваринництві у межах своїх повноважень мають право:

безперешкодно відвідувати підприємства, установи та організації, незалежно від форм власності, які здійснюють діяльність, пов'язану з плеємною справою у тваринництві, та отримувати від них безкоштовно необхідну інформацію з питань плеємного тваринництва;

вимагати від фізичних осіб - суб'єктів підприємницької діяльності, які здійснюють діяльність, пов'язану з плеємною справою у тваринництві, виконання вимог, встановлених цим Законом; (Абзац третій статті 19 із змінами, внесеними згідно із Законом N 546-IV (546-15) від 20.02.2003)

давати всім юридичним особам та фізичним особам - суб'єктам підприємницької діяльності, які здійснюють діяльність, пов'язану з плеємною справою у тваринництві, обов'язкові для виконання розпорядження (приписи) про усунення порушень у галузі ведення плеємної справи у тваринництві; (Абзац четвертий статті 19 із змінами, внесеними згідно із Законом N 546-IV (546-15) від 20.02.2003)

здійснювати державний контроль за застосуванням у сфері селекції та відтворення плеємних (генетичних) ресурсів нових технологій, інструментів, обладнання, матеріалів;

забороняти суб'єктам плеємної справи у тваринництві, у разі порушень ними вимог, встановлених цим Законом, реалізацію плеємних (генетичних) ресурсів для відтворення;

затверджувати плеємні свідоцтва (сертифікати) на плеємні (генетичні) ресурси.

Державні інспектори з плеємної справи у тваринництві зобов'язані у разі виявлення порушень законодавства про плеємну справу у тваринництві вживати невідкладних заходів до їх усунення.

Стаття 20. Розгляд спорів, що виникають між суб'єктами плеємної справи у тваринництві

Спори, що виникають між суб'єктами плеємної справи у тваринництві, розглядаються у встановленому законом порядку.

Стаття 21. Відповідальність за порушення законодавства про плеємну справу у тваринництві

Відповідальність за порушення законодавства про плеємну справу у тваринництві несуть особи, винні у:

оформленні плеємних свідоцтв (сертифікатів) на плеємні (генетичні) ресурси без урахування даних офіційного обліку продуктивності тварин, офіційної класифікації (оцінки) за типом, імунногенетичного контролю, внесенні до документів з плеємної справи недостовірних даних;

використанні для відтворення неатестованих та недопущених до відтворення плідників;
недодержанні встановлених технологічних та ветеринарно-санітарних вимог і правил щодо отримання, зберігання та використання племінних (генетичних) ресурсів.

Законами України може бути встановлена відповідальність і за інші порушення у галузі племінної справи у тваринництві.

Розділ VI

ФІНАНСУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНИХ ПЛЕМІННИХ ІНСПЕКЦІЙ І ЗАГАЛЬНОДЕРЖАВНИХ ПРОГРАМ СЕЛЕКЦІЇ У ТВАРИННИЦТВІ

Стаття 22. Фінансування діяльності державних племінних інспекцій

Фінансування діяльності Голодержплемінспекції, державних племінних інспекцій Автономної Республіки Крим, областей та районів здійснюється за рахунок коштів Державного бюджету України.

Стаття 23. Фінансування загальнодержавних програм селекції у тваринництві

Фінансування розроблення та виконання загальнодержавних програм селекції в племінному тваринництві, а також ведення державних книг племінних тварин та Державного племінного реєстру здійснюється за рахунок коштів Державного бюджету України в порядку, що визначається Кабінетом Міністрів України.

Стаття 24. Збереження племінних (генетичних) ресурсів

Для збереження племінних (генетичних) ресурсів поліпшуючих, існуючих, локальних і зникаючих порід спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади, до відання якого віднесені питання сільського господарства, забезпечує створення за рахунок коштів Державного бюджету України генофондового стада, банків сперми та ембріонів.

Стаття 25. Визнання селекційного досягнення винаходом

Селекційне досягнення в галузі племінного тваринництва визнається винаходом у встановленому законодавством порядку.

Стаття 26. Наукове забезпечення племінної справи у тваринництві

Наукове забезпечення племінної справи у тваринництві здійснюють науково-дослідні установи, які розробляють основи системи селекції, селекційні програми розведення тварин, ефективні методи та технології відтворення найцінніших племінних (генетичних) ресурсів і практичні рекомендації щодо застосування науково-технічних досягнень у виробництві.

Стаття 27. Міжнародне співробітництво з питань племінної справи у тваринництві

Україна здійснює міжнародне співробітництво з питань племінної справи у тваринництві в порядку, встановленому законодавством, шляхом:

участі в роботі міжнародних організацій з племінної справи;
приєднання до міжнародних договорів;
приведення у відповідність з міжнародними стандартами племінного обліку, показників обліку, його періодичності, порядку проведення аналізу отриманих даних;
підтримання професійних та наукових контактів;
обміну інформацією про напрями селекції та комплексну оцінку тварин, що використовуються в селекційному процесі.

Якщо міжнародним договором, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України, встановлені інші правила, ніж ті, що передбачені цим Законом, то застосовуються правила міжнародного договору.

Розділ VII

ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Цей Закон набирає чинності з дня його опублікування.
2. До приведення законів України, інших нормативно-правових актів у відповідність із цим Законом вони застосовуються в частині, що не суперечить цьому Закону.
3. Кабінету Міністрів України протягом трьох місяців з дня набрання чинності цим Законом:

підготувати і подати на розгляд Верховної Ради України пропозиції про внесення змін до законів України, що впливають із цього Закону;

привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом;

забезпечити перегляд і скасування міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади України їх нормативно-правових актів, що суперечать цьому Закону.

(Пункт 4 розділу VII виключено на підставі Закону N 546-IV (546-15) від 20.02.2003)

Президент України

Л.КРАВЧУК

м. Київ, 15 грудня 1993 року
N 3691-XII